

GigWatch's Cirkelguide

Hur man planerar och håller i en studiecirkel – för medlemmar och andra intresserade.

Innehåll:

- *Planering inför cirkeln*
- *Att genomföra cirkeln*
- *Rollen som samtalsledare*
- *Tänk på att*

Planering inför cirkeln

Först bestämmer ni som organiserar studiecirkeln hur många tillfällen ni vill ha samt tid och plats för tillfällena, och utlyser detta genom nätet, affischer eller valfri annan kommunikationsväg. Det är bra med regelbundenhet: så kör samma veckodag och tidpunkt varje gång. Bestäm datumen för alla träffar redan från början. Ni bör också bestämma om cirkeln ska vara intern eller öppen för vem som helst, och om det krävs några förkunskaper. Sedan behöver ansvariga utses för att hantera anmälningar, sätta ihop läsematerial och skicka ut, vara mötesledare och sköta kommunikation. Om man vill servera fika till mötesdeltagarna kan en kak-ansvarig per träff utses även redan här.

Antal träffar: Antalet tillfällen går att välja beroende på läsematerialet, men generellt är det bra med kortare cirklar, absolut max 5 tillfällen.

Ha hellre flera stycken cirklar efter varandra om det känns relevant, för det är mycket lättare att orka genomföra en kort cirkel från början till slut. Alltför många tillfällen riskerar att leda till att tid och ork rinner ut i sanden. 2 – 3 tillfällen är oftast mest passande, om man bara ses en gång hinner man inte reflektera mellan texterna man läst, och det kan vara svårt att komma in i gruppdiskussionerna. Med 2-3 tillfällen har man en tydlig mållinje, men hinner ändå diskutera vid upprepade tillfällen och reflektera under en längre tid.

Tidslängd: 2h-2h30m per tillfälle. Det går att hålla på längre än så men vår erfarenhet är att folk hinner blir väldigt trötta då. Kvalitet före kvantitet.

Kommunikation: Detta behöver finnas med i infon om studiecirkeln, som folk kan läsa innan de anmäler sig:

- Datum, tid och plats, antal tillfällen. Längd på varje tillfälle.
- Tema på cirkeln.
- Hur man anmäler sig och att det är gratis att delta
- Att anmälan inte är bindande men att det är bra att höra av sig om man får förhinder.
- Om det går bra att vara med även om man missat något tillfälle (detta är oftast inget problem, men kan bero på vilka texter man läser).
- Ungefär vad som kommer läsas per tillfälle (ämne, textlängd, om det är nån specifik bok), om det krävs några förkunskaper (kanske en länk till var man kan läsa in sig på ämnet innan om man vill).
- Språk på materialet, samt om det bara är skriftligt eller också i poddformat/liknande.
- Språk på cirkeln, är den bara engelsk/svenskspråkig eller båda/annat?

- Om digital: vilket videoprogram som kommer att användas, hur långt innan och i vilken kanal som deltagarlänk kommer att skickas ut. Om man behöver ladda ner något program innan eller liknande.
- Hur och när man kan hitta läsematerialet.

Bäst för en organisation är att använda sig av föranmälan via ett formulär på nätet/en mailadress. Då behöver ni förbereda en mailadress eller hemsida som intresserade kan anmäla sig via. På detta sätt går det att få en förhandsgissning på hur många som kommer, och kunna förbereda sig på det. Tänk på att ca bara 30-50% av de som anmäler sig brukar dyka upp, så ta med det i beräkningen.

Se till att alla anger sin mail så att det går att kontakta dem med information via denna. Om cirkeln är flerspråkig kan det vara bra att be folk ange vilket/vilka språk de är bekväma med att diskutera på, så det går att planera inför hur diskussionsgrupperna ska delas upp.

Publicera/skicka sedan ut läsunderlaget till alla som anmält sig i god tid innan cirkeln börjar (gärna minst en vecka) så att alla hinner läsa innan de kommer till cirkeln.

Val av läsematerial: Det är bra att inte välja texter som är längre än ca 50 sidor/tillfälle, och kanske ännu kortare om de är svåra. Svåra texter kan kompletteras med en kort sammanfattning av huvudtesen i samband med frågorna, så blir det lättare för läsaren att hänga med. Antingen kan man läsa flera kapitel ur samma bok, eller blanda olika texter. Var inte rädd för att blanda texter och format fritt, och ha gärna med flera olika perspektiv (tex från journalister, forskare, politiska tänkare, aktivister, fackligt aktiva etc, du behöver inte själv hålla med om alla ståndpunkter). Nästan vilken sorts text som helst går att ha med, så länge den bjuder in till en intressant diskussion, man kan läsa debattartiklar, blogg/instainlägg, böcker, forskningsrapporter, lyssna på poddar, osv.

Det är generellt bra att förbereda diskussionsfrågor på förhand och skicka ut samtidigt som läsematerialet. På detta sätt kan folk tänka efter innan och förbereda vad de vill ha sagt. Detta är ett bra sätt att ge fler möjlighet att delta i diskussionerna sedan på cirkeln, så det inte bara blir de med redan starka åsikter eller som gillar att tänka högt som får dominera.

Bra frågor har oftast inga enkla svar, så välj frågor där det kanske finns flera infallsvinklar eller där ni själva inte alls vet svaret. Om du själv börjat fundera över något speciellt efter att ha läst texterna, så kan det vara ett exempel på en bra fråga att diskutera i grupp. Uppmana också gärna deltagarna att på förhand läsa texterna kritiskt och komplettera med idéer och tankar som bygger på era erfarenheter av det som texterna beskriver, samt att ta anteckningar och stryka under bitar som är oklara eller som de inte håller med om. På så sätt går det smidigt att lyfta fram oklarheter till diskussion på nästa studiecirkelsträff.

Förslag på frågor till en text:

- Textens huvudtes är att [x]. Håller du med om detta?
- Texten handlar om fenomen [x]. Kan du se några likheter med annat i samhället/exempel på detta från din vardag?
- Välj ut ett eller flera stycken ur texten som du tycker är intressanta, som du kan presentera på cirkeln.
- Formulera en egen fråga utifrån texten som du vill diskutera.

När det är dags för cirkeln

Det är en stor fördel om ni kan skriva ut läsunderlaget som fysiska häften att kunna dela ut på studiecirkeln. Börja med att låta alla presentera sig och förklara hur cirkeln kommer att gå till, hur länge ni kommer hålla på och när det är rast.

Beroende på hur många ni är kan det vara bra att sedan dela upp sig i mindre grupper. Försök se till att vara max 6 personer i varje grupp så alla har tid och utrymme att hinna prata. En från arrangörgruppen får gärna ha som uppgift att vara med som moderator i varje grupp. Där fördelar hen ordet så att alla får prata, introducerar diskussionsfrågorna och ser till att gruppen hinner diskutera igenom allt innehåll och inte fastnar på vägen.

Om ni har delat upp er i smågrupper kan det vara idé att ta sista halvtimmen på studiecirkeln åt att återsamlas i helgrupp och där låta varje smågrupp presentera kort vad de diskuterat, så att alla får ta del av varandras tankar.

Ta gärna de sista 5-10 minuterna för att ha en gemensam utvärdering med alla deltagare. Enklast är att ta en runda och låta alla säga vad de tycker funkat bra och om något kunde gjorts annorlunda. Det kan också vara givande att avsluta med att låta alla berätta vad de tar med sig från cirkeltillfället, typ om de lärt sig något nytt eller ska fundera vidare på någon viss fråga. På detta sätt sammanfattar man gemensamt vilka poänger man landat i med cirkeln.

Upplägg online: Börja med att förklara de praktiska bitarna kring hur zoom/videosamtalet kommer att fungera. Typ hur man räcker upp handen, om kamera etc.

- Handuppräckning kan användas om behov finns för att folk pratar i munnen på varandra annars/gruppen är stor, men oftast blir diskussionsflödet bättre om det går att låta folk prata fritt, och bara låta samtalsledaren hålla koll på att ingen som verkar vilja säga något glöms bort.
- Metoden ”bolla vidare” presenteras. Eftersom det inte går att ha rundor på ett logiskt sätt, får varje person istället ”skicka vidare” ordet till valfri annan person när hen har pratat klart när man har en runda.
- Berätta att deltagarna jättegärna får ha kamera på ifall de känner sig bekväma med det
- Om nån trillar ur samtalet/ inte kommer in igen så går det att maila och få hjälp med det.

Sen presenteras upplägget:

- Hur länge pågår diskussionen, när har vi rast, ifall det är diskussion i mindre gruppen och hur de struktureras?
- Att vi kommer ha en kort utvärderingsrunda i slutet.
- Att vi kommer ha en samtalsledare i varje grupp.

Sen kollar vi om någon har några frågor, om någon undrar något generellt kring cirkeln och upplägget. Vi kör en presentationsrunda där folk säger namn, pronomen om man vill säga det, ort/stad samt varför de ville gå studiecirkeln. Sedan bolla vidare till nästa person.

På återsamlingen får varje grupp göra en liten sammanfattning vad de pratade om. Vi ser om det leder vidare till en naturlig diskussion – annars rundar vi av. Vi kör en till runda och frågar hur det funkat, om det finns något man kan förbättra/några synpunkter, och om någonting man tar med sig från cirkeln, som man tänkte på eller kommer fortsätta fundera.

Efter cirkeln: Även om man har en gemensam utvärdering på plats, kan det också vara användbart att skicka ut en kort enkät efteråt, där folk kan vara mer ärliga med ifall de har några synpunkter de kanske inte ville lyfta inför hela gruppen. Enkäten bör vara anonym, det kan vara bra att fråga efter kön, hur cirkeln upplevdes med fritextsvar, samt en fråga om ifall man upplevt att man fått utrymme att prata så mycket som man vill (eventuellt även om man vill gå på fler cirklar). På detta sätt finns utrymme för deltagarna att lämna input om de känner att något inte fungerat bra. Om cirkeln hålls irl kan det vara lättast att låta folk fylla i enkäten som pappersformulär på plats, annars kan den skickas ut efteråt via mail.

Det kan också vara bra att ha en kort utvärdering för bara arrangörerna efter varje cirkeltillfälle, typ 5-10 minuter efter cirkeln där man pratar om hur det kändes, om nåt borde ändras i upplägget framöver eller vad som helst.

Rollen som samtalsledare

Fokus för samtalsledarna är framför allt att alla ska få delta i diskussionen så att inte bara en eller två dominerar, samt att man håller sig ganska väl till ämnet och inte glider allt för långt bort. Ett bra sätt att se till att alla får prata är att använda sig av många rundor, det vill säga att man går varvet runt i gruppen och låter alla säga något. Om diskussionen flyter på bra av sig själv behöver moderatorn inte göra så mycket, bara hålla ett öga på att alla får komma till tals.

Det är bra att vara uppmärksam på om någon pratar väldigt länge/avbryter andra/på annat sätt dominerar samtalet. Isåfall får man försöka att diskret och snyggt bolla vidare ordet till någon annan/leda tillbaka samtalet till huvudfrågan eller liknande. Om det händer upprepade gånger kan man behöva använda fler rundor i diskussionen eller införa handuppräckning, samt att, utan att peka ut nån, påminna om att låta varandra komma till tals.

Som samtalsledare har man mandat att leda samtalet för att låta alla komma till tals, så var inte rädd för att gå in och ge tillbaka ordet till någon som råkat bli avbruten eller om någon trängt sig före i talarkön, runda av en diskussion som sparat etc. Försök premiera ett diskussionsklimat där folk besvarar varandras frågor och spinner vidare på varandras trådar snarare än att hålla parallella monologer. Detta är inte alltid möjligt, men eftersträvansvärt.

Ett bra sätt att leda diskussionen på är att göra som följer: Ta ett par minuter och be alla ta skumma igenom en text och markera ett stycke de tycker är intressant eller tankeväckande. Gå sedan i en runda och låt en person i taget presentera sitt citat, och öppna upp för diskussion kring det innan ni går vidare till nästa persons citat. Diskutera sedan frågan/frågorna som tillhör texten, och gå sedan vidare till nästa text, om det finns flera.

Ibland kan en diskussion vara trögstartad, om folk inte känner varandra sen innan och är lite nervösa kan det bli tyst. Försök då undvika att själv prata mer för att fylla ut tystnaden, detta är mångas reflexmässiga reaktion, men bidrar oftast inte till att andra pratar mer. Det kan vara bra att börja ställa en fråga eller presentera en idé om ingen annan vill säga något, men vänta sen lite extra, och låt det få vara lite tyst så börjar oftast någon annan säga något. Även här kan en runda vara användbar, eller att man börjar diskutera någon av frågorna som folk förberett svar på sen innan, för att få igång diskussionen.

Tänk på att:

- Den här studiecirkeln är till för att vi ska kollektivt ska kunna processa och förstå vår samtid (samt hur vi kan bygga motstånd), inte för att ge individer möjlighet att briljera med sin kunskap. Dela med dig av det du vet på ett ödmjukt sett och lyssna på alla andra. Läs gärna

Uppdaterad senast 20-05-2021

igenom texter om mötestekniker och härskartekniker och se till att alla betar sig korrekt mot sina kamrater. Det viktiga är inte att ”få rätt” utan att diskussionen utvecklar och för gruppen framåt.

- Den kunskap vi själva besitter från våra erfarenheter är det mest värdefulla vi har. Det viktigaste är att vi tar tillvara på och lyfter denna enorma resurs, inte att plugga in ideologiska texter.